HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואילו על ספיקו מביא אשם תלוי לא קתני מני הא אילימא ר"ע ליתני נמי סיפא ועל ספיקן מביא אשם תלוי דהתנן [א]ר"ע מחייב על ספק מעילה אשם תלוי אלא לאו רבי יהושע היא וקתני בה' העלמות מביא ה' חטאות וש"מ קיבלה מיניה אלא אדרבה מסיפא דקתני מה' זבחים אפילו בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ש"מ לא קיבלה מיניה ואלא מאי אית [א] למימר תנאי היא דאיכא תנא דקיבלה ואיכא תנא דלא קיבלה [ב] אפי' תימא [ג] ר"ע היא והאי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בהעלמה ופליג עליה במעילות ה"ד ה' [ד] מעילות אמר שמואל כאותה ששנינו [ב]חמשה דברים בעולה מצטרפין [א]הבשר והחלב והיין והסלת והשמן חזקיה אמר כגון שאכל מה' אברים ר"ל אמר אפילו תימא באבר אחד משכחת לה בכתף רבי יצחק נפחא אמר כגון שאכל בה' מיני קדירה רבי יוחנן אמר כגון שאכל בה' טעמים: **מתני'** [ה] אמר ר' עקיבא שאלתי את רבי אליעזר [ו] בעושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחת מהו חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת אמר [ז] [ג]לו [ב]חייב על כל אחת ואחת מק"ו ומה נדה שאין בה תוצאות הרבה [ח] וחטאות הרבה חייב על כל אחת ואחת שבת שיש בה תוצאות הרבה [ט] ומיתות הרבה אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת אמרתי לו [י] אם אמרת בנדה שיש בה שתי אזהרות שהוא מוזהר על הנדה והנדה מוזהרת עליו תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת אמר לי הבא על הקטנות יוכיח שאין בה אלא אזהרה אחת וחייב על כל אחת ואחת אמרתי לו [יא] אם אמרת בקטנות שאף על פי שאין בהן עכשיו יש בהן לאחר זמן תאמר בשבת שאין בה עכשיו ולא לאחר זמן אמר [יב] לי הבא על הבהמה יוכיח [יג] אמרתי לו [ג]הבהמה כשבת: **גמ'** מאי קבעי מיניה אי שבתות כגופין דמיין ואי לא [א] בעי מיניה ניבעי [יד] העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה [טו] אלא ולדי מלאכות אי כאבות דמיין ואי לא בעי מיניה ניבעי מיניה העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבת [טז] אמר רבא אמרי בי רב תרתי בעא מיניה שבתות כגופין דמיין [יז] ואי לא בעא מיניה ולדי מלאכות כמלאכות דמיין אי לא ושבתות [יח] היכי מיבעי ליה שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק וזדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה אי כגופין דמיין אי לא או דלמא זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה [יט] דכגופין דמיין ושגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתים אי הויין ידיעה לחלק אי לא אמר רבה

מסתברא

ואילו על הספקות כו' לא קתני. בסיפא גבי מעילה: **מני.** כלומר ת"ק מני: **ר"ע מחייב על ספק מעילה כו'.** בפרק דם שחיטה (לקמן כב.): **וקתני בה' העלמות כו'.** העלמות הוא דמחלקין אבל זבחים לא וש"מ הדר ביה ר' יהושע: **אלא מאי איכא לך למימר.** מיהא[ד] ברייתא תנאי היא בתמיה. כלומר מאי בעית למשמע מהך ברייתא תנאי היא ת"ק דקתני העלמות דמשמע דהעלמות מחלקין ולא זבחים אית ליה דקיבלה ר' יהושע והדר ביה והאי דקתני ה' זבחים בהעלם אחד חייב על כל אחד ואחד תנא אחרינא הוא ואית ליה דלא קיבלה אפילו הא לא פשטת מינה דתנאי היא דאפילו תימא ר' עקיבא היא ות"ק אליבא דר"ע קאי מדקתני העלמות דמשמע העלמות ולא זבחים. ודקא קשיא לך דלא תניא אשם תלוי אספק מעילות: **האי תנא סבר לה כו'.** והאי דקתני מה' זבחים בהעלם אחד חייב על כל אחד תנא אחרינא הוא ור' יהושע היא: (ב) **ה' דברים בעולה מצטרפין.** לענין כזית להעלותן בחוץ שאם העלן חייב כרת ולהכי נקט עולה דבשאר זבחים לא מצטרף בשר לפי שאינן כליל. כאותה ששנינו כו' ה"נ שאכל מה' דברים הללו: **בכתף.** יש ה' אברים הפרסה והעצם התחתון עד הארכובה ושני עצמות לבד מן הכתף: **ה' מיני קדירה.** כגון כרישין ובצלים וכרוב ודלעת ולפת והאכלן כזה עצמו וכזה עצמו: **ה' מיני טעמים.** צלי ומבושל כבוש שלוק וצלי קדר: **מתני' מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת.** תולדות הרבה של אב אחד בשבתות הרבה אותן שעשה בשבת זו עשה בשבתות אחריני וכולן בהעלם אחת. ובגמרא פריך מאי קמבעיא ליה דנקט תרי מילי שבתות הרבה ותולדות הרבה ואמאי נקט תולדות ולא אבות: **תוצאות הרבה.** עניינים הרבה כגון שבת דאיכא אבות מלאכות ותולדותיהן: **נדה אין בה תוצאות הרבה.** דאין חיובה אלא [כ] ביאה וחייב על כל ביאה וביאה בהעלם אחת כדאמר ר"א לעיל בגמרא [טו.] בא עליה וחזר ובא עליה כו': **והנדה מוזהרת עליו.** דכתיב (ויקרא כ) ונכרתו שניהם מקרב עמם: **על הקטנות.** כמו על הקטנה ומאי קטנות [כא] דעלמא. כלומר הבא על אחת מן הקטנות ביאות הרבה בנדתה יוכיח שאינה מוזהרת עליו וחייב על כל ביאה וביאה: **הבא על הבהמה יוכיח.** שחייב על כל ביאה כדאמרן לעיל [טו.] טעמא שא"א לערב הביאות: **בהמה כשבת.** פלוגתא היא בגמרא [ע"ב] איכא למאן דאמר קבל ר"ע מר"א והכי קאמר ליה בהמה כשבת מה בהמה חייב על כל אחת ואחת אף שבת חייב על כל אחת דאינו יודע להשיב כלום [כב] ולמאן דאמר לא קיבלה מיניה ה"ק ליה אף בהמה מיבעי לי כשבת: **גמ' מאי קבעי מיניה.** דנקט שבתות הרבה ועושה בזו אותה מלאכה שעשה בזו ונקט תולדות ולא אבות: **אי קבעי מיניה שבתות כגופין דמיין אי לא.** אי האי דעבד בכמה שבתות אותן מלאכות שעשה בזו עשה בזו ובהעלם אחד דלא הודע לו בינתיים מי אמרינן כיון דבתרי שבתות עשאן הויין הני תרתי שבתות כשני גופי עבירות כאילו קצר וזרע בהעלם אחת וחייב על כל אחת או לא (ג) דאמרינן דהוי כעושה מלאכה אחת כמה פעמים בהעלם אחת דחייב חדא אי הא קמיבעיא ליה אמאי נקט תולדות ליבעי הכי [כג] אעשה אב מלאכה אחת בשבתות הרבה מהו: **אי בולדי מלאכות קבעי מיניה.** אם עושה תולדות הרבה מאב אחד אי חייב אחת אי על כל אחת ואחת ולהכי נקט תולדות אם כן אמאי נקט שבתות הרבה ליבעי הכי העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבת אחת: **תרתי בעא מיניה.** ופשיט תרוייהו לחומרא מדקתני חייב על כל אחת ואחת ואע"ג דמנדה לא מצי למיפשט ליה אלא חדא דהא בנדה ליכא תולדות: **ושבתות היכא.** איזו מהן כלומר ה"ד דקעביד לה להא (אב) מלאכה בכמה שבתות בשגגת שבתות וזדון מלאכות פשיטא ליה לר"ע דחייב על כל אחת דלא אמרינן חדא שגגה אלא אמרינן ימים שבינתיים הויין ידיעה דדמי כמי שנודע לו בינתיים דשבת הוי והוי כעושה מלאכה אחת בכמה העלמות: **וזדון שבת.** יודע שהוא שבת ושגגת מלאכות דסבור שמלאכה זו מותרת היא דבעי מיניה דהא ליכא למימר ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק דלהכי הויין ידיעה לידע שבשבת היתה אבל לענין שגגת מלאכות ליכא ידיעה עד שילמוד והכי קמיבעיא ליה האי דעבד חדא מלאכה בב' שבתות מי אמרינן כיון דבב' ימים הם אף על גב דהעלם אחד הוא לגבי מלאכות הויין הנך שבתות כגופין של מלאכה שאינן דומין זה לזה כגון זרע וקצר בהעלם אחד בזדון שבת ושגגת מלאכות דחייב על כל אחת כדאמרינן (שבת דף ע.) אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות: **או לאו.** כגופין דמיין והרי עשה בהעלם אחד מלאכה אחת י' פעמים שאינו חייב אלא אחת: **או דלמא זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה דשבתות.** כגופי מלאכות שאין דומות זו לזו שהעושן בשגגת מלאכות וזדון שבת חייב שתים דהיינו אחת שהיא הנה ובשגגת שבת וזדון מלאכות קמבעיא ליה דאפילו אמרי' כגופין דמיין לא מחייב אלא חדא דהיינו הנה שהיא אחת שהעושה ב' אבות בשגגת שבת וזדון מלאכות בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אלא אי איכא ידיעה בינתיים דשבת היא מהניא לחלק דהעלמות מחלקין והכי קמיבעיא ליה מי אמרינן ימים שבנתיים הויין ידיעה כמו שנודע לו שבשבת היא אי לא:

אלא לאו רבי יהושע היא וקתני [יז] בה' העלמות חייב ה' חטאות. [ט] משום דוקא העלמות מחלקין ופר"י דה"ה דמצי לאתויי מרישא ה' חתיכות מה' תמחויין מזבח אחד אינו חייב אלא אחת דהא במתני' נמי מדמי תמחויין [יח] אלא משום דתמחויין לא הוה הבעיא לא נקט ליה:

אפילו תימא ר"ע היא. וה' זבחים בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת לאו ר"ע אלא ר' יהושע:

בכתף של עולה. יש בה ז' עצמות: **בה'** מיני קדירה. פר"י כגון צלי ומבושל וטיגון וצלי קדר וכבוש וה' מיני טעמים כגון פילפלין וזנגבילא וקנה וקנמון וקדה ורש"י [יט] לא פירש כן:

אמר

מסורת הש"ס

א) [לקמן כב.], ב) מעילה טו:, ג) צ"ל לי [וכ"א במשנה שבמשניות], ד) [מהא. רש"ש], ה) צ"ל משמע,

הגהות הב"ח

(א) גמ' כגופין דמיין ואי לא ניבעי בעי מיניה העושה וכו' כאבות דמיין ואי לא ניבעי בעי מיניה העושה: (ב) רש"י ד"ה האי תנא וכו' ורבי יהושע היא הס"ד ואח"כ מ"ה כאותה ששנינו וכו' הללו הס"ד ואח"כ מ"ה ה' דברים וכו' כליל הס"ד ואח"כ מ"ה בכתף: (ג) ד"ה אי קבעי מיניה וכו' או לא אלא אמרינן דהוי וכו' מהו הס"ד ואח"כ מ"ה אלא בולדי:

מוסף רש"י

חמשה דברים בעולה מצטרפין כו' והסלת. היינו מנחה הבאה עמה והיין והשמן מצטרפין זה עם זה בכזית לחייב משום מעלה בחוץ ולחייב משום פגול ונותר וטמא ומשום מעילה נמי, ואע"ג דתני רישא נמי קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה, איצטריך למיתני הא לאשמועינן רבותא דבשר וסלת ויין מצטרפין, אע"ג דמינא אחרינא נינהו (מעילה טו:).

שיטה מקובצת

א] אית לך למימר: ב] אפילו תימא ר"ע. פירוש רישא דקתני העלמות מחלקין אבל זבחים לאו ר"ע היא ותמחויין וזבחים שוין וסיפא דקתני מביא חטאת על כל אחת ר"י היא וה"נ מזבח אחד בחמשה תמחויין ולעולם לא קבלה ור' יוסי וראב"ש לפרושי מילתיה דת"ק אתו דה' חתיכות מה' זבחים בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת. תוס': ג] תימא כולה ר"ע. גליון כן כתוב בכל הס"י: ד] ה' תמחוין אמר. תיבת מעילות נמחק: ה] עי' בחדושין: ו] אליעזר העושה מלאכות. אות ב' נמחק: ז] אמר לי חייב על כל אחת ואחת מקו"ח. ובלא קו"ח יכול להשיב לפי שיטתו דאפי' בקצר וקצר אמר ר' אליעזר לעיל דחייב על כל אחת ואחת אפילו בהעלם אחד אלא לפי שהיה רוצה להשיב לפי סברת שאר תנאים: ומה נדה שאין בה תוצאות. למה דקאמר בגמרא דמבעיא ליה אי שבתות כגופין דמיין ואמר ליה קו"ח מנדה צריך להגיה ומה נדות כו' דגופין מוחלקין הוו ולרב חסדא דאמר דקמבעיא ליה בימים שבינתים אי הוו ידיעה לחלק ואמר ליה קו"ח מנדה בנדה אחת מיירי וימים שבינתיים שייכי בנדה כדמפרש בגמרא כגון שבא עליה וטבלה. כ"ז חסר מתוס': ח] הרבה ומיתות הרבה תיבת וחטאת נמחק ונ"ב ס"א וחטאות: ט] ומיתות ס"א וחטאות הרבה: י] לו לא אם: יא] לו לא אם: יב] אמר לי הבא על הבהמה יוכיח. וא"ת לרב חסדא דאמר דמבעיא ליה לר"ע בימים שבינתים אי הוי ידיעה לחלק אי לא מאי משיב לו מבהמה דמאי ימים שבינתים שייך בה דבשלמא לגבי נדה שייך כדמפרש בגמרא וי"ל הא דהשיב לו כך לדבריו דר"א עצמו השיב דמחייב על כל ביאה וביאה וה"ק הבא על בהמה יוכיח דחייב לדידי וכמו כן גבי שבת. כ"ז חסר מתוס': הבא על הבהמה יוכיח. כאן לא יש גופין מוחלקין ולא ימים שבנתים הויין ידיעה דהא דמוקי בגמרא בהמות או נדות א) שאר תנאים אינם מודים דחייב על כל אחת ואחת אלא שהשיבוהו לפי שיטתו: יג] עי' בחדושין: יד] ניבעי מיניה העושה: טו] הרבה ואי ולדי מלאכות כאבות דמיין אי לא בעי: טז] בשבת אחת אמר רבה אמרי אות א' נמחק: יז] דמיין אי לא בעא מיניה [illegible] דמיין אי לא בעי מיניה ופשט ליה דשבתות כגופין דמיין ופשט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין ושבתות: [illegible] נמחק: יט] ליה דשבתות כגופין דמיין אות ד' נמחק: כ] אלא על ביאה: כא] קטנות קטנות דעלמא: כב] כלום. [illegible] שבת כבהמה: כג] הכי העושה אב אות א' נמחק: כד] וקתני. גליון פי' הקונטרס דמשמע דוקא העלמות [illegible] דסמוך ארישא דחמשה תמחויין בהעלם אחד אין חייב רק אחד ואי לא קבלה בה' תמחויין לחייב חמשה [illegible] תיבת בה' העלמות עד תיבת דוקא העלמות נמחק: כה] תמחויין לזבחים אלא: כו] ורש"י. ס"א פי' איפכא:

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פי"א מהל' מעה"ק הלכה ב:

נז ב מיי' פ"ז מהלכות שגגות הלכה ח:

נח ג מיי' שם פ"ה הלכה ד:

רבינו גרשום

מכזית ואם נפשך לומר ליחייב אכוליא משום פיגול ואחלבה משום נותר לא מצית למימר הכי דטמא שאכל חלב והוא נותר דמן המוקדשין קתני אלמא דבחלב עצמו בעי לאוקמי לכולהו איסורי ופיגול ונותר לא משכחת ביה בחד זית וכזית דכוליא לא אתי אלא לאשלומי כותבת ולא מצי למימר דהוי פיגול כדאמרן: רב פפא אמר. הכא במאי עסקינן דחייב ד' חטאות בלבד כגון דלא הוה אלא כזית חלב ואכל עמו תמרי עד דמלייה לכותבת ולא מצי לאוקומיה ביה פיגול: רב אחא בר יעקב כו' ומתרץ לה כגון דאכל. נמי בהדיה דהאי כזית חלב כזית פיגול מבהמה אחריתי ולא משני כהני שינויי דקא משנינן דבחדא בהמה ובחדא אבר ובחדא זית מיירי אלא קא סבר אפי' בב' בהמות מיירי ובב' זיתים: אי הכי וניתני. חייב שש חטאות ונוקמה נמי כגון דאכל כזית שלישי מדם: בחדא אכילה מיירי שיכול לבלוע ביחד ושיערו חכמים כו'. הילכך לא תנא דם: ונתני נמי אם הוציאו. ביוה"כ חייב מ"ט תני אם היה שבת והוציאו: אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת. כלומר לשבת יש בו איסור לטלטל בחצירות בלא עירוב ויש בו איסור הוצאה מרה"י לרה"ר ואין עירוב והוצאה ליוה"כ. מדלא קתני ואם הוציאו ביוה"כ: במזומן לו שרגיל להוליכו במדבר. ואפילו בטומאה ואפי' אם הוא טמא המוליכו מדקתני ואפי' בשבת דאיצטריך (עירוב) למישרי בשבת ולא יוה"כ זאת אומרת עירוב כו': ממאי לעולם אימא לך דיש עירוב והוצאה נמי ליוה"כ לכל שאר מילי ושאני שעיר המשתלח (דאמאי) [דמשו"ה] לית ביה איסור עירוב דהכשירו מצותו ביוה"כ בכך להוליכו למדבר אלא דרפרם ברותא היא: יש בא ביאה אחת כו' הבא על בתו חייב עליה משום בתו ואחותו. היינו כגון שבא על אמו והולידה בת (ממנה) [ממנו] ונשאה אחיו מאביו ומת אחיו שנשאה ונשאה אחי אביו דודו ומת ואח"כ נישאת לאיש אחר והיא נדה ובא עליה אביה חייב שש חטאות משום בתו ואחותו ואשת אחיו כו': [א]הבא על בת בתו חייב עליה משום בת בתו וכלתו. כגון שנשאה בנו שמותר לישא בת אחותו והיא כלתו: ואחות אשתו. כגון שהיה לבעל בת מאשה אחרת ונשאה חמיו [והוליד ממנה בת] וכשבא זה על בת בתו היתה אחות אשתו ואם נשאה אחיו קודם לכן ומת ואח"כ נשאה אחי אביו ומת ואח"כ היתה אשת איש ונדה ואח"כ בא עליה זה חייב עליה משום בת בתו וכלתו כו': ר' יוסי אומר אם עבר הזקן ונשאה. לבת בת בנו ואח"כ בא בנו עליה חייב עליה משום אשת אב אע"ג דלא היה לאביו אישות בה אלא נשאה בעבירה הואיל ואינה אסורה לו מדאורייתא דהויא שנייה חייב עליה משום אשת אב: וכן הבא על בת אשתו. חייב עליה בכל הללו שמות משום בת אשתו וכלתו ואחות אשתו כו' כגון שהיתה לבת אשתו אחות מאם אחרת ונשאה בעל אמה ואשת אחיו כגון שנשאה אחיו אחר מיתת בנו ואח"כ אחי אביו כו' וכן הבא על בת בת אשתו חייב עליה משום בת בת אשתו ובכל השמות הללו. וה"ה בבא על בת בנה שיש בה כל השמות הללו אלא תנא בת בתו וה"ה לבת בנה: איסור בת אחת. דכי בא על בתו איסור בתו ואחותו באין כאחד ניסת לאחיו מיגו דאיתוסף איסורא לגבי אחין כולן בשאינה זקוקה לייבום איתוסף נמי לגבי דידיה (דאבוה) [משום אחוה] והיינו איסור מוסיף שניתוספו אחרים על איסורו שאיסורה נמי לאחין כולן. נישאת לאחי אביו היינו נמי איסור מוסיף שנאסרה נמי על אחי אביו. ואשת איש ונדה היינו נמי איסור מוסיף שניתוספו אחרים נמי על איסורו: מי שריא ליה. לזקן מי אית ליה קדושין בגוה דליחייב בנו עלה משום אשת אב: אין אמר ר' יוחנן כגון שנפלה לו בייבום. שבת בת בנו היתה נשואה לאחיו של זקן ונפלה לו בייבום: אי הכי אם נפלה לו בייבום דמן התורה זקוקה לו דאינה מן העריות גופן מאי עבר דקאמר: אין שעבר על דברי חכמים דנשא שניה. דכלת בנו הויא שניה וכן נמי בת בת בנו אלא תנא כלת בנו וה"ה לבת בת בנו: וכן אתה מוצא עד סוף כל הדורות דבת בן בנו ובת בת בנו עד סוף כל הדורות כולן הויין שניות: מי אית ליה לר' יוסי איסור חל על איסור. דקתני אם עבר הזקן ונשאה חייב עליה משום אשת אב. והתנן עבר עבירה כו': א"ר אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסיף. היכא דנתוספו אחרים ואיסורו דהתם איסור חל על איסור. ואי אמרת חמותו ונעשית אשת איש הא איתוסף הכא איסורא לגבי אחר לכולי עלמא וליחייב הכי שתים אין ודאי תרתי מיחייב אבל בתרי קטלי לא מצי קטלי ליה הלכך נידון בזיקה ראשונה והיינו דקאמר התם ביבמות מעלה עליו הכתוב כאילו עשה שתים ועשה אחת למאי נפקא מינה לקוברו בין רשעים גמורים בין נסקלין ונשרפין. אבל הכא גבי חטאות היכא דאיסור מוסיף הוא מודי ר' יוסי דחייב שתים דאיסור חל על איסור: והכא מאי איסור מוסיף איכא לגביה דהיכא דעבר הזקן ונשאה: איכא כגון דאית ליה ברא אחריני לסבא מיגו (דאיתי) [דאיתוסף] איסורא לגביה בריה דאסור באשת אביו איתוסף נמי איסורא לגביה האי: הבא על בת בתו כו' משום חמותו וכלתו. כגון שחמותו נשואה לבנו. ואחות אשתו כגון

א) אולי צ"ל היינו לפי דעת שאר תנאים שאינם מודים לדברי ר"א דחייב וכו'.

א) עד כאן שייך לדף יד ע"א